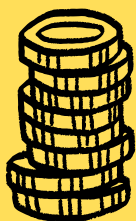

AKO **ÁNO** INVESTIČNÉ BLOGY

Príručka (s)pokojného investora

BORIS JANKOVSKÝ
IMC | MBA | APMA | CETF

VITAJ!

Keď som premýšľal nad obsahom tohto e-booku, dal som si za cieľ spísať základné **investičné princípy**, ktoré by mal pochopiť každý, kto sa chce odpútať od závislosti na svojej výplatnej páske a priblížiť sa tak k väčšej finančnej pohode.

Nižšie nájdeš mojich **11 najčítanejších** investičných blogov za posledné mesiace – všetky pekne pohromade.

Nehľadáj v nich ale žiadne rýchle riešenia či magické skratky. Namiesto toho ti ponúkam možnosť pochopiť správnu cestu vedúcu k dlhodobým rozumným investičným rozhodnutiam.

Tajomstvo úspešného investovania totiž nespočíva v tom, aby si v priebehu dvoch rokov zarobil čo najviac. Ale v tom, aby si počas najbližších troch desaťročí zachytil **celý výnos trhu**.

Za viac než 15 rokov praxe v oblasti osobných financií a investovania som sa naučil, že tie najúčinnejšie stratégie sú zároveň tie najjednoduchšie. A to preto, že najväčšou výzvou je vydržať s nimi dlhodobo.

Ak ťa tento text inšpiruje, neváhaj ho poslať ďalej – niekomu v tvojom okolí, kto túži naštartovať vlastnú cestu k finančnej spokojnosti.

Teraz je ale najprv rad na tebe.

Prajem ti príjemné čítanie.

Boris

O MNE

MANŽEL, SYN, BRAT. FANÚŠIK SLOBODY A ZDRAVÉHO ROZUMU.

Moja cesta vo svete financií začala celkom štandardne. Ako 19-ročný som robil svoje prvé kroky v oblasti finančného sprostredkovania. Postupne som sa učil základy obchodovania a budovania vzťahov so zákazníkmi. Neskôr som sa presunul do globálnej poisťovne, kde som finančný trh začal vnímať z úplne inej perspektívy. Získal som cenný **strategický nahl'ad** a hlbšie pochopenie toho, ako fungujú jednotlivé časti finančného a investičného poradenstva u nás.

Po tejto skúsenosti prišla ambícia vybudovať **medzinárodný poradenský biznis**. A tak sme počas nasledujúcich siedmich rokov intenzívnej práce spolu s kolegami vybudovali sieť viac ako 1500 sprostredkovateľov na Slovensku, v Bulharsku a v Severnom Macedónsku – s ročným obratom viac ako 14 miliónov eur. Nebyť vojny na Ukrajine, pokračovali by sme v expanzii aj tam. Kyjev a Odesa boli výborné mestá na rast.

Rok 2024 bol pre mňa časom oddychu a inšpiráciu. Spoločne s manželkou sme precestovali Spojené štáty, kde som zbieral ďalšie nové **poznatky**.

Dnes sa profesne ďalej naplno venujem investíciám a investičnému vzdelávaniu – s jasným cieľom: **pomôcť čo najväčšiemu počtu ľudí pri budovaní dlhodobej finančnej stability**.

Lebo investovanie už dnes nie je žiadna veda. Napriek tomu, že sa mnohí stále snažia predstierať jeho zložitosť a zámerne ho komplikujú.

OBSAH

- 1** Bohatstvo buduje equita
- 2** Trhu sú tvoje výpočty ukradnuté
- 4** Otvorený list mladým investorom
- 10** Prečo si investori myslia, že sú múdrejší ako trh?
- 14** Najčastejšie behaviorálne chyby individuálnych investorov
- 18** 5 kľúčových stratégií pre tvoj dlhodobý investičný úspech
- 24** 15 tipov ako ušetriť
- 26** 3 investičné rady pre navigáciu v každom počasí

OBSAH

31 4 najväčšie mýty aktívneho investovania

36 Šetriť nestačí

38 Ako premýšľajú bohatí?

43 Záverom

Bohatstvo buduje equita

Osobne poznám desiatky ľudí, ktorí svoj prvý milión eur (čistý majetok) zarobili ešte pred 40-tkou.

Viac ako **90%** z nich:

- nevstávali ráno o 5:00 ani nemali žiadnu špeciálnu rannú rutinu
- nemeditovali
- nekontrolovali si e-mail ani sociálne siete každú hodinu

Naopak, viac ako **95%** z nich:

- vlastní (alebo už predali) podiel v biznise – či už vo vlastnom (ako podnikatelia), alebo v cudzom (ako investori)

(Zvyšných 5% svoj majetok zdedilo alebo ukradlo.)

➔ **Pointa experimentu mojej sociálnej bubliny?**

Majetok nebudujú life-hacky.

Majetok buduje vlastníctvo biznisu (equita).

Trhu sú tvoje výpočty ukradnuté

Veriť si je dobrá vlastnosť. Nie však naivne.

▶ Akcia (resp. akákoľvek investícia) sa oceňuje tak, že sa vezme jej **dnešná hodnota** a vynásobí sa **príbehom** o jej zajtrajšku.

Dnešná hodnota akcie sa dá získať ľahko.

Vezmeme aktuálne príjmy či zisky (+ potenciálne dividendy) a k tomu pridáme diskont rastu do budúcnosti. Jednoduché. Za pár rokov ťa to v škole naučia. Spraví to už aj umelá inteligencia.

Avšak následne musíme túto hodnotu ešte vynásobiť príbehom, ktorý bude **dominovať**.

Aká bude nálada ostatných investorov vo svete?

Ako nahnevaní ■ alebo optimistickí ■ budú? Ako sebaisto sa cítia? Do akej miery sú presvedčení držať svoju pozíciu? Aký príbeh im ich poradca povedal pri kúpe danej akcie?

Z kombinácie oboch faktorov následne dostávame násobok toho, koľko sú investori ochotní zaplatiť za dnešnú hodnotu.

Základnou otázkou teda zostáva: Ako si môže niekto veriť predpovedať, akú náladu bude mať kopa cudzích ľudí takto o rok? Ja sám neviem, akú náladu budem mať dnes večer.

Preto veľa insiderov dodnes prichádza o peniaze. Aj keď poznajú citlivé informácie skôr ako verejnosť, stále **netušia, ako na ne zareagujú ostatní investori.**

Inak povedané, vyjadrenie v štýle „Akciový trh by mal v období najbližšieho roka narásť o 10%“ znie rozumne.

No veta typu „Ľudia by mali mať takto rok o 10% lepšiu náladu,“ znie celkom divne, nie?

Obe vyjadrenia však hovoria prakticky to isté.
A nedajú sa od seba navzájom oddeliť.

💡 **Akciám je totiž úplne jedno, čo si myslíš.**

Otvorený list mladým investorom

*Keďže investujem svojpomocne už viac ako 15 rokov, pomyslel som si, že by mohlo byť užitočné napísať **list dnešným mladým investorom** – s radami, ktoré som si počas svojej cesty osvojil. Skúsenosť je síce neprenositelná, no možno sa mi predsa len podarí preniesť aspoň časť z nej. Tak poďme na to.*

Milý mladý investor,

Nemáš to jednoduché. Každý týždeň na teba vyskočí aspoň jedna reklama s exkluzívnou ponukou kam investovať. Zaručene výnosné korporátne dlhopisy, astronomické bohatstvo oslobodené od všetkých zlých politikov sveta vďaka kryptomenám či akciové tituly, ktoré v najbližšej dekáde určite zmenia svet – a ty o nich samozrejme vďaka online banneru vieš medzi prvými!

Do toho ti volajú bývalí spolužiaci zo strednej aby si si s nimi dal nezáväznú kávu, na ktorej ti ponúknú bezplatný audit tvojej peňaženky, s cieľom pripraviť ti na mieru návod na to, ako sa stať miliónárom. A z instagramu na teba skáče tvoj obľúbený raper so zľavovým kódom na otvorenie si tradingovej platformy, ktorej 75% užívateľov je historicky v mínuse.

Chvalabohu aspoň za to, že už nechodíš osobne do banky. Naposledy ti tam teta začala ponúkať ďalší zaručený zlatý grál. Sranda, keď si bol v tej bankovej pobočke naposledy, sedeli v nej úplne iní ľudia. Aj tí tvoji bývalí spolužiaci v obleku už dnes majú úplne iné zamestnania a investíciám sa už prestali venovať. Kto vie, čo sa odvtedy zmenilo.

Nehovoriac o ďalšom množstve investičných informácií skákajúcich na teba z platených PR článkov, sponzorovaných rozhovorov v TV, až po investičné kurzy od česko-slovenských Warrenov Buffettov z Wishu.

Magických ponúk, kam poslať svoje peniaze, je neúrekom.

Prešiel som si rovnakú cestu.

Začal som investovať ešte ako **tínedžer**. Veril som investičným tipom môjho okolia, mojim vtedajším manažérom, niektorým reklamám a neskôr, s rastom môjho kapitálu, aj viacerým chlapcom v obleku, tvariacich sa seriózne, sídliačich v officoch s vysokými stropmi v rámci historického centra Bratislavy – od Gorkého až po Laurinskú. Ego mi pošteklili, priznávam.

Ja som ale stále chcel len efektívne zhodnocovať svoj kapitál.

No vôbec som netušil, čo robím. Bol som nováčik, ktorý sa vo svete investovania topil. Vyskúšal som si pofidérne dlhopisy s pekným ligotavým obalom, peer-to-peer pôžičky s nulovou likviditou a vlastnil som aj zopár jednotlivých akciových titulov s nádejou, že sa ich hodnota čoskoro strojnásobí. Nevyhol som sa ani drahým podielovým fondom v bankách či bitcoinu. Chvalabohu som mal veľa šťastia. Obišiel ma akýkoľvek masívny "fuck-up".

Ešte aj ten BTC som slepo trafil už v roku 2016. Zarobil mi dosť na nové auto (ktoré som si samozrejme nekúpil) a o rok na to som ho predal. Odvtedy som sa ho už nedotkol. Pochopil som, že som sa so šťastím zviezol na pyramíde. Thank you. Don't see you later.

Môj najväčší výplach bola akcia, ktorá k dnešnému dňu stratila 99% svojej hodnoty. Jej nákup mi odporučil skúsený investičný poradca. Nevydalo. Nevadí. Riskoval som predsa svoje peniaze. Nie jeho.

Áno, mal som aj šťastie. Ale vlastne aj nie. Na jednej strane som sa vyhol veľkým stratám kapitálu, na tej druhej som sa však obral o potenciálny zisk. **Premárnil som mnoho času, energie a kapitálu.**

- **Čas** som stratil kvôli ušlému zisku. Ale beriem to ako školné.
- O **energii** som prišiel počas stoviek zbytočných hodín štúdia a analýz trhu či jednotlivých spoločností. Zbytočne mi brali pozornosť. Naozaj som si myslel, že dokážem predvídať budúcnosť. Rovnako som veril zopár ľuďom, že to dokážu tiež. Jeden technicky, druhý hodnotovo, tretí kvantovo. Jasný. Keď sa len pozriem späť, čo všetko sa na trhu odohralo od roku 2009 – takú detektívku by nenapísal ani Hitchcock. **Trhy to ale všetko prežili. A rastú ďalej. Bez potreby sa ich chytať.**
- A čo sa týka posledného bodu – **premárneného kapitálu** – ten som nechal na **poplatkoch**. Ani nechcem spočítať, koľko tisíc eur som vyhodil za všetky tie neexistujúce investičné služby, ktoré som si predplátil, no nikdy mi v praxi neboli dodané.

Milý mladý investor, píšem ti tento list, **aby si sa vyhol rovnakým chybám ako ja**. Kde teda začať? Koho počúvať? A čo je najdôležitejšie – **komu veriť?** Je ľahké nechať sa strhnúť snami o rýchlom zbohatnutí. Ide zaiste o veľmi lákavú predstavu. Sám som takým podľahol.

Dávaj si teda v prvom rade pozor na všetkých tých, ktorí ti takýto sen chcú predat. **Rýchle zbohatnutie je totiž riskantná a nebezpečná hra.** Veď keby to bolo také jednoduché, máš predsa okolo seba samých bohatých ľudí. V skutočnosti je ale priemerný finančný majetok Slovákov (očistený od dlhov) stále na úrovni okolo 13.000 eur.

Premýšľam teda nad všetkými tými investičnými radami a exkluzívnymi investičnými ponukami, ktoré sa u nás za posledných 15 rokov vystriedali. Komu vlastne pomohli? Zamysli sa nad tým.

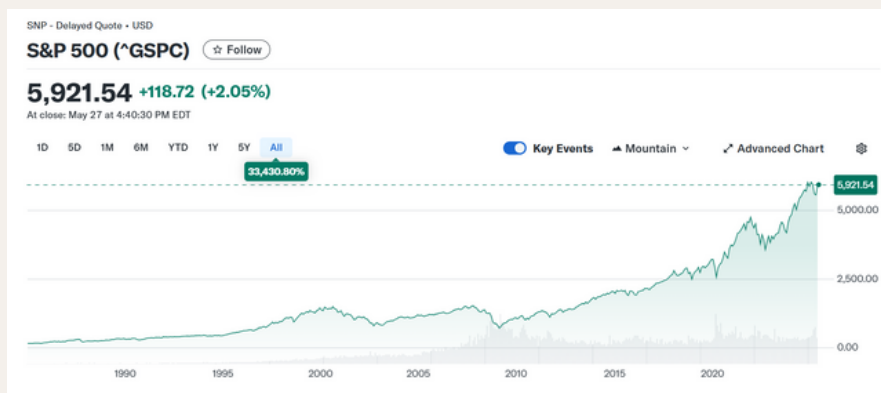
Pýtaj sa, buď zvedavý a nauč sa veriť svojmu inštinktu. Nevieť ako ty, ale ja by som nezjedol niečo, čo mi nevoní. Stavím sa, že si na tom rovnako. Ak ti teda niečo "nevoní" (alebo naopak, voní až príliš dobre, aby to bola pravda), radšej od toho ruky preč.

Mnohí sa ťa snažia nalákať, aby si im zveril svoje ťažko zarobené peniaze. Bez záujmu pomôcť ti. Pozor aj na tých, ktorí majú sami problém. Finfluencer alebo finančný poradca s vlastnými finančnými problémami – od takých radu taktiež nepotrebuješ.

Dlhopis s výnosom 8% bez rizika? Hm. Ak si si nebudaj predtým kúpil od tej istej spoločnosti podobnú investíciu s nižším výnosom – dostávaš teraz naozaj výnos, alebo ti len vracajú tvoje vlastné peniaze? Popremýšľaj.

Komu teda veriť a od koho sa učiť?

Uč sa od tých, ktorí si svoj majetok budujú trpezlivo. Uč sa **bohatnúť pomaly**. Zložené úročenie je skutočný ôsmy div sveta. Opäť hovorím z vlastnej skúsenosti. Taký index S&P 500 som v roku 2009 prvýkrát nakúpil za cenu 950 dolárov. Ako si myslíš, že ma tento rok trápil dočasný prepád jeho ceny zo 6150 na 5.000?

Predtým, než sa pustíš do konkrétnych investícií, uvedom si tiež dve základné veci:

1. Míňaj menej, než zarobiš
2. Zvyšuj rozdiel medzi svojimi príjmami a výdavkami

Lebo odkladať si z mála je stále málo. Ak budeš investovať pravidelne a diverzifikovane, môžeš si postupne vybudovať majetok a nechať svoje peniaze ďalej pracovať. Rokmi tak môžeš dosiahnuť aj stav **finančnej nezávislosti** – stav, kedy pracuješ, pretože chceš, nie pretože musíš.

A do čoho teda investovať? Pre väčšinu mladých investorov je dnes najlepším riešením investovanie do pasívnych ETF fondov. Staneš sa tak **mini-akcionárom celého sveta**. A vďaka tomu dokážeš "parazitovať" na raste globálneho trhu. Dopredu priznávam – investovanie do pasívnych ETF fondov **bude nuda**. Ak sa chceš zabávať, v poriadku. Leb to nerob so svojimi peniazmi.

Budovanie bohatstva má byť nuda.

Buď trpezlivý a vybuduj si **dlhodobú investičnú stratégiu**. Nenechaj sa ovplyvniť krátkodobým šumom. Nemeň svoju stratégiu každých 6 mesiacov. A keď v rámci svojho ETF portfólia dosiahneš 6-ciferný majetok, kludne môžeš (aj keď stále nemusíš) zväziť aj investovanie do jednotlivých sektorov, či titulov. No obmedz riziko. Použi na to max. 10% hodnoty svojho portfólia. Ak ti to krachne, finančne ťa to nezruinuje.

Lebo investovanie nemusí byť hazard. Práve naopak. Pri hazardе totiž platí starý zákon: Čím dlhšie hráš, tým väčšia je šanca, že ťa kasíno oholí. Taký americký akciový trh však od roku 1926 dosiahol pozitívne výnosy počas:

- **56%** všetkých dní
- **63%** všetkých mesiacov
- **75%** rokov
- **88%** 5-ročných období
- **95%** 10-ročných období
- **100%** 20-ročných období

Akciový trh je teda opakom kasína – **čím dlhšie hráš, tým vyššia je pravdepodobnosť, že dosiaheš pozitívne výnosy.**

Investovanie na dlhodobom horizonte prináša priemerný ročný výnos okolo **7%**. A to ti úplne stačí.

Pričom pamätaj, že portfólio je ako mydlo – čím viac sa ho chytáš, tým menej ti z neho zostane. Preto buď trpezlivý a nechaj svoje peniaze pracovať. Rozhoduj sa rozumne, nie impulzívne. Ak to dokážeš, budeš za to bohato odmenený.

Prečo si investori myslia, že sú múdrejší ako trh?

Mnoho investorov verí, že dokážu vybrať tie správne akcie a dlhodobo porážať trh. Lenže čísla aj zdravý rozum hovoria inak.

Prečo sa toľko ľudí aj napriek dôkazom stále vrhá do výberu jednotlivých akcií namiesto jednoduchého a efektívneho indexového investovania? Tento blog rozoberá **tri najčastejšie omyly**, kvôli ktorým ľudia opúšťajú pasívnu stratégiu (a často na to doplácajú horšími výsledkami).

Existujú relevantné dôvody prečo držať jednotlivé akcie namiesto indexu celého akciového trhu? Zástancovia pasívneho investovania, kam radím aj seba, v tom majú jasno – nemá veľký zmysel snažiť sa porážať krupiérov z Wall Street, najmä pokiaľ sa investovaniu nevenujeme ako profesionáli – teda niekoľko hodín denne.

Štatistiky totiž hovoria jasne: približne **8 z 10 aktívnych správcov** na globálnom akciovom trhu v dlhodobom horizonte **neporazí svoj benchmark**. A aj tých zopár, ktorým sa to podarí, častokrát nevedia tento čistý nadvýnos doručiť investorovi kvôli vyšším manažérskym a transakčným poplatkom.

To ma priviedlo k zamysleniu: Aké sú najčastejšie **nesprávne dôvody**, prečo sa od čisto indexového prístupu odkloníme k jednotlivým akciovým titulom? Nižšie som spísal tri, s ktorými sa stretávam najčastejšie.

1. Dlhodobu dokážem tvoriť nadvýnos

Celkový výnos aktívnych investorov bude vždy len **priemerom** výnosu samotného trhu. Pretože pasívni investori iba kopírujú trh. A to, čo zostáva – teda časť patriaca aktívnym investorom – dopĺňa celkový obraz.

Ak teda niekto akciu „preváži“ (kúpi jej viac), iný ju automaticky „podváži“ (kúpi jej menej). Na trhu teda nie je žiadny dodatočný výnos – **aktívni investori obchodujú len sami medzi sebou**.

A aj keď sa niektorým, napriek všetkým prekážkam, podarí trh prekonať, nemusí to byť výsledok nadpriemerných schopností. Existujú totiž tri základné cesty, ako dosiahnuť lepší výnos než trh, bez potreby vytvorenia skutočnej alfy.

Šťastie

Predstavme si **sto opíc**, ktoré hádžu šípky na terč s názvami firiem. V priemere budú ich výnosy zodpovedať výnosu trhu. Približne polovica z nich trh prekoná, druhá polovica zaostane. Až pomocou detailnejšej analýzy portfólia vieme zistiť, či niekto naozaj vie, čo robí, alebo mal len šťastie.

Sektorový bias

Mnohí investori trh prekonávajú jednoducho vďaka tomu, že sa zamerajú len na jeden konkrétny sektor, ktorému sa v určitom období výnimočne zadarí. Napríklad, každý, kto bol v posledných rokoch výrazne zainvestovaný do technologických akcií, dosiahol lepšie výsledky než širší trh.

No čo ak tech sektor prekoná širší trh o 9% a investor, ktorý sa naň sústredil, dosiahol výnos vyšší len o 8%? Môžeme ho aj tak nazvať skvelým? Určite nie.

V tomto prípade by stačilo nakúpiť technologický index a dopadli by sme ešte o niečo lepšie. Podobný princíp platí aj pri iných sektoroch – pri preferovaní hodnotových, rastových, malých či stredných firiem.

Beta bias

Z dlhodobého hľadiska sa dá trh prekonať ešte jednou fintou – pomocou **páky** (leverage). A to buď priamo (napríklad s využitím futures) alebo nepriamo – nákupom väčšieho počtu “high-beta” akcií, ktoré majú vyššiu volatilitu.

Ak má napríklad niekto portfólio s betou 1,4 (čiže so 40% vyšším rizikom ako je riziko trhu) avšak dosiahne výnos nižší než 1,4-násobok trhu, o šikovnosti manažéra nemôže byť reč – hoci na prvý pohľad trh prekonal. **Nadvýkon vďaka vyššej bete nie je alfa.**

Keď teda niekto tvrdí, že dlhodobo poráža trh, dá sa to jednoducho skontrolovať. Stačí na to použiť štandardný faktorový model. Ten nám pomôže zistiť, či nadvýnos naozaj vznikol šikovným investovaním alebo nie. A ak tam predsa len nejaká skutočná alfa existuje, vieme rovno posúdiť, či ide o náhodu, alebo niečo, na čo sa dá aj systematicky spoľahnúť.

2. Warren Buffett to dokázal, dokážem to tiež!

Legendárna Berkshire Hathaway má za sebou skutočne pôsobivé obdobie, počas ktorého prekonávala trh. Prečo sa teda nepokúsiť jej úspešný príbeh zopakovať aj z Bratislavy alebo z Popradu?

Nuž, ako už dávnejšie ukázal známy výskum, značná časť nadpriemernej výkonnosti Berkshire Hathaway je spôsobená najmä **pákovým efektom**, cez jej prístup k **lacnému zadĺženiu prostredníctvom jej pozície v poisťovníctve**.

Práve táto pozícia spoločnosti umožnila získať **väčšiu expozíciu** na trhu oproti väčšine ostatných tradičných investorov. V skratke – z každých 10 percentuálnych bodov nadvýnosu oproti trhu bolo iba **3,6% spôsobených alfou Buffetta**.

Pre nás bežných investorov to znamená, že bez výhody v podobe vlastníctva poisťovne, ktorá Buffettovi umožnila využívať nadštandardnú

páku, by sme sa pravdepodobne nedokázali ani len priblížiť k tomu, čo dosiahol on.

A to ani v prípade, keby sme si našťudovali rovnaké množstvo informácií, mali totožné analýzy a držali tie isté akcie (čo je mimochodom taktiež nemožné, keďže niektoré z nich ani neboli verejne obchodované). Najjednoduchší spôsob, ako napodobniť Buffettovu stratégiu teda zostáva kúpa akcií jeho spoločnosti do svojho portfólia.

3. Budem investovať iba do titulov, ktoré poznám

Mnohí investujú iba do firiem, ktoré dobre poznajú. Možno preto, lebo v danom odvetví pracujú. No ja sám, ako finančník, by som nikdy neinvestoval len do finančných spoločností, ignorujúc všetky ostatné sektory.

Iní zase uprednostňujú nakúpiť si akcie firiem, ktorých produkty či služby sami využívajú ako spotrebitelia. Tým si však zase vytvárajú výrazne nevyvážené portfólio – sústredené len na niekoľko odvetví ako IT či maloobchod, prehliadajúc ďalšie dôležité sektory. Takéto portfólio síce môže krátkodobo prekonávať trhový index, zrejme sa tak ale deje **iba za cenu vyššieho rizika na jednotku výnosu.**

Keď sa pozriem na zoznam spoločností v indexe S&P 500, desiatky z nich vôbec nepoznám. A to hovoríme o tých najväčších firmách v Spojených štátoch. Ak by sme sa pozreli na stredne veľké alebo malé spoločnosti, poznal by som ich ešte menej.

A práve to považujem za skvelé – vlastniť podiel na celom trhu vrátane kvalitných firiem, o ktorých by som inak ani netušil. **Tomu hovorím skutočná diverzifikácia.**

Najčastejšie behaviorálne chyby individuálnych investorov

Nie je žiadnym tajomstvom, že väčšina individuálnych investorov, ktorí investujú na vlastnú päsť, **dosahuje dlhodobo horšie výsledky než ich benchmarky**. Hlavné dôvody?

- predávajú ziskové investície priskoro pričom tie stratové naopak držia prídlho
- sú pri nákupných rozhodnutiach nadmieru ovplyvnení svojou obmedzenou pozornosťou
- majú tendenciu držať nedostatočne diverzifikované portfóliá

Pravdou ostáva, že mnohí, ktorí posielajú svoje úspory na trh, **nie sú investori**, ale skôr prepákovani traderi s nekontrolovanými kognitívnymi skresleniami a slabým chápaním rizika. Čo v konečnom dôsledku negatívne ovplyvňuje ich finančné výsledky.

Áno, sme len ľudia a robíme chyby. Ale **prečo sa nenaučiť im predchádzať?**

Rozsiahly empirický výskum opakovane ukazuje, že investori sa správajú inak, než predpokladajú teoretické modely. Matematika je pritom neúprosná: **Všetci spolu dokážeme v priemere zarobiť len hrubý trhový výnos**. Ak jeden investor trh prekoná, iný musí zaostať.

Prečo si teda toľko investorov stále spravuje svoje portfóliá samostatne, keď môžu dosiahnuť vyššie výnosy (pri nižšom riziku) cez nízkonákladové indexové fondy? A prečo mnohí stále držia portfóliá plné individuálnych akcií a aktívne obchodujú, hoci ich dlhodobá šanca na úspech je **takmer nulová**?

Odpoveď treba hľadať v **našich hlavách**.

1. Prílišná sebadôvera

Ide o presvedčenie, že vieme viac, než v skutočnosti vieme. Klasický príklad: **90% šoférov si myslí, že sú nadpriemerne dobrí vodiči**. Rovnaká odvaha je pre nás typická aj v iných oblastiach – investovanie nevynímajúc. Zdá sa, že Warrena Buffetta dnes stretneme takmer na každom rohu.

2. Hľadanie senzácie

Pre mnohých je samotný trading akcií najmä formou zábavy a adrenalínu, ktorý prináša vzrušenie podobné hazardu.

3. Efekt dispozície

Investori majú silnú tendenciu príliš skoro predávať víťazov (mám zisk!) a naopak – prídlho držať porazených (to sa určite ešte vráti naspäť..). Čas držania porazených býva približne **dvakrát dlhší** oproti víťazom. Tento efekt sa síce s rastúcimi skúsenosťami mierne znižuje, no stále ide o častú a daňovo neefektívnu investičnú chybu.

4. Posilňujúce proroctvá

Opakujeme správanie, ktoré nám v minulosti prinieslo radosť alebo zisk a **vyhýbame** sa tomu, čo nám spôsobilo stratu či negatívnu emóciu. V praxi to znamená, že investori nakupujú viac, keď trh rastie, a preferujú akcie, ktoré im už v minulosti priniesli profit.

5. Obmedzená pozornosť

Ako ľudia máme obmedzenú a nedokonalú pozornosť. Tá nás vedie buď k **oneskorenej** reakcii na dôležité informácie, alebo naopak, k **prehnaným** reakciám na nedpodstatné správy.

Napríklad, reakcie trhu na výsledky firiem bývajú menšie, ak reportuje viac spoločností naraz, alebo ak je výsledok oznámený v piatok, keď sú investori už rozptýlení víkendom.

Investori tak často vyberajú akcie skôr podľa toho, čo im udrie do očí, než na základe systematického výskumu.

6. Neschopnosť diverzifikovať

Viacere prieskumy ukazujú, že investori **nedokážu efektívne diverzifikovať** svoje portfóliá. Znáмым príkladom je prípad Enronu, kde zamestnanci držali v priemere až 62% svojich dôchodkových úspor vo firemných akciách, čo pri bankrote znamenalo nielen stratu ich práce, ale aj stratu významnej časti ich úspor. Pričom podobný princíp platí pri preferenciách investovania do akcií populárnych či lokálnych firiem (**bod č.3**) Tento prístup síce môže priniesť zvýšený pocit bezpečia, no zároveň vystavuje investora oveľa vyššej volatilita a riziku.

7. Kupujeme budúcnosť, predávame minulosť

Investori nakupujú akcie s očakávaním toho, čo dúfajú, že sa **stane** a predávajú ich na základe toho, čo sa už **stalo**. Mnohí investori navyše predpokladajú, že nedávna minulosť dokáže predpovedať budúcnosť. Vo väčšine prípadov to potom vedie k správaniu z bodu č. 4 – príliš skorý predaj ziskových pozícií a neskorý predaj tých stratových.

Zhrnutie:

Investori v reálnom svete a investori v akademických modeloch sú **dva rôzne typy ľudí**.

Teória predpokladá, že priemerný investor drží dobre diverzifikované portfólio a obchoduje len minimálne, aby minimalizoval svoje transakčné náklady a dane.

V praxi sa však ukazuje, že obchoduje často, má slabé schopnosti pri výbere jednotlivých titulov, víťazov sa zbavuje priskoro a porazených drží prídlho. Navyše nedostatočne diverzifikuje a je nadmerne nepozorný. Tým sa odchyľuje od odporúčania držať nízkonákladové, široko diverzifikované indexy, čo ho v konečnom dôsledku oberá o nemalé výnosy.

It is how it is.

5 kľúčových stratégií pre tvoj dlhodobý investičný úspech

Sám som potreboval veľa času na to, aby som lepšie pochopil, ako správne nakladať so svojimi investíciami. Trvalo mi to roky a za chyby som priebežne platil – či už vo forme ušlého zisku, alebo priamo stratou časti svojho kapitálu.

Dnes sa už len usmievam nad tým, ako som si namýšľal, že dokážem predvídať nielen budúcnosť, ale aj správanie a reakcie všetkých investorov okolo seba.

Nízka výkonnosť aktívne riadených fondov totiž nie je dočasným zlyhaním, ale ich prirodzenou vlastnosťou.

A práve na základe svojich skúseností som sa rozhodol podeliť o niekoľko princípov, ktoré ti môžu pomôcť pri budovaní vlastného kapitálu. Základom je pochopiť, že **nevieš, čo nevieš**.

Nevedel som, že príde Covid alebo vojna na Ukrajine. Ani to, že dnes bude najväčšou hviezdou trhu nejaká Nvidia a rok na to sa sčista jasna z východu zjaví jej vyzývateľ DeepSeek, v ktorom si stake kúpi Alibaba. Nevedel som ani ako dopadnú clá od Trampa.

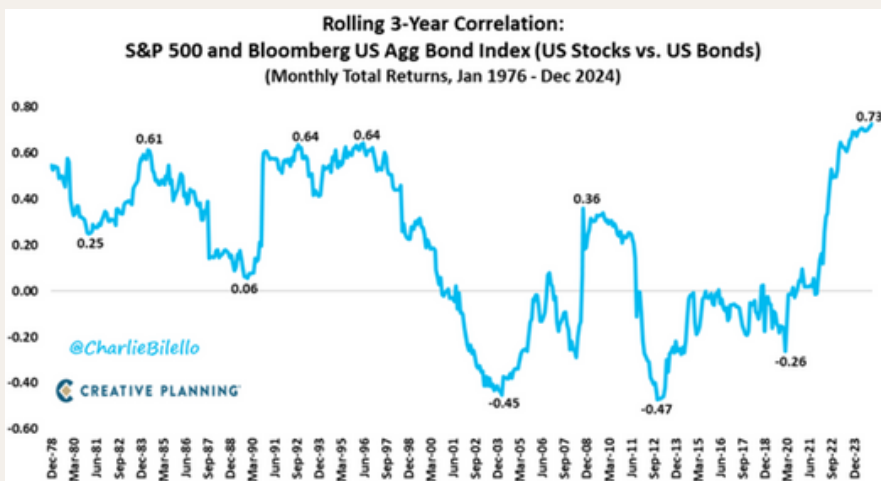
Ak si ukludním ego a priznám si, že neviem, čo neviem, potom to znamená, že neviem predpovedať budúcnosť. **Tobôž nie reakciu celej spoločnosti na akékoľvek zmeny.**

Aj preto v investovaní získavame nárok na výnos – ako **kompenzáciu** za to, že sa pokúšame triať budúcnosť.

Kľúčovou otázkou teda zostáva, ako zabezpečiť, aby sme boli riadne **odmenení** za to, že sme svoje peniaze vystavili riziku. Keď si zároveň uvedomujeme – že nevieme, čo nás čaká.

1. Diverzifikuj

Tvrdiť, že odmenu za podstupovanie rizika si môžeme zabezpečiť **diverzifikáciou**, môže znieť celkom nelogicky. Pričom posledné roky naozaj platí, že v prípade mixu **akcií s dlhopismi** nie sme dostatočne chránení voči potenciálnym výkyvom trhov (*viď graf nižšie*). Korelácia medzi americkými akciami a dlhopismi totiž od roku 1976 dodnes nikdy nebola vyššia (0.73)

Napriek tomu vnímam diverzifikáciu najmä ako **psychologickú podporu**, ktorá nám pomáha zostať na trhoch aj počas kríz. Diverzifikácia dokáže **zmierniť hystériu, kým pomínie obdobie neistot a chaosu**.

Ja sám na diverzifikáciu **nedám dopustiť**. Aj keď osobne napríklad dlhopisy mentálne vôbec nepotrebujem. Verím, že som už dosť starý a vytrénovaný na to, aby som prípadne výkyvy akciových trhov prestal s kludom angličana (uvidíme zase raz v praxi!).

Zároveň netuším, prečo mám kvalitným firmám svoje prostriedky požičiavať (dlhopis), keď sa môžem stať rovno ich spolumajiteľom (akcia). Moju motiváciu nemení ani možnosť stať pri delení likvidačného zostatku v prvom rade.

Každopádne, aj keď mimo dlhopisov, **stále diverzifikujem medzi tisícky firiem, viaceré druhy aktív či regióny sveta.**

2. Maj vždy po ruke extra hotovosť

Áno, držanie finančnej rezervy môžeme vnímať ako ušlý zisk. Keď trhy rastú, hotovosť môže brzdiť naše celkové výnosy. No na druhej strane nám zásoba hotovosti **vie pomôcť vyhnúť sa impulzívnym rozhodnutiam v čase trhovej volatility.** Okrem toho môže slúžiť aj ako dôležitý zdroj kapitálu, ktorý môžeme efektívne využiť na výhodné nákupy pri poklese trhov.

Ako ukazuje aj graf od Morningstar, portfólio obsahujúce 90% amerických akcií (S&P 500) a 10% hotovosti dosiahlo od roku 1926 približne rovnaký rizikovo-upravený výnos ako portfólio investované výlučne do akcií.

Portfolio	Return %	Standard Deviation %	Sharpe Ratio
90% Stock/10% Cash	9.69	16.70	0.53
100% Stock	10.21	18.68	0.53

3. Daj tomu čas

Od roku 1926 investori zainvestovaní v indexe S&P 500 dosiahli na horizonte 12 mesiacov negatívny výnos v priemere v jednom zo štyroch rokov. Avšak, keď predĺžime sledované obdobie na 5 rokov, šance na výnos rastú. Pri 10 ročnom horizonte investori zaznamenali stratu iba v 5% prípadov a **pri 20 rokoch už nenájdeme ani jedno záporné obdobie.**

S&P 500: 1926-2020

Time Frame	Positive	Negative
Daily	56%	44%
1 Year	75%	25%
5 Years	88%	12%
10 Years	95%	5%
20 Years	100%	0%

Source: Dimensional Fund Advisors

Trhy majú tendenciu odmeňovať nás z **dlhodobého hľadiska**. Odporúčanie, aby si si pevne sedel na rukách dosť dlhú dobu, nech sa deje čokoľvek, teda dáva obrovský zmysel.

4. Odstráň prebytočné náklady

Veríme, že ostatní budú konať v našom najlepšom záujme. Aj keď v investovaní to v drvivej väčšine prípadov znamená nerobiť nič. Mám teraz na mysli situácie, v ktorých investor platí množstvo ľudí úplne zbytočne. Pri samotnom investovaní totiž platí, že čím **viac kuchárov je v kuchyni, tým drahšie (a nie automaticky chutnejšie jedlo) budeme jesť**.

Každá vrstva navyše medzi investorom a kapitálom predražuje investíciu a tým znižuje jej výnos. Konzultanti, poradcovia, ich riaditelia, traderi, školitelia, portfólio manažéri, fondy fondov, burzy, atď. Tí všetci si cucnú z tvojej investície. Čím viac z nich teda využívaš, tým viac platíš. Všetky tie ústa treba krímiť.

Popremýšľaj nad tým.

Lebo vyššia náročnosť a zložitnosť automaticky nevedie k vyšším výnosom. Aj preto je filozofia **pasívneho investovania** dnes obrovským trendom a aktívni manažerí si z toho trhajú vlasy. Samozrejme, nevidím problém priplatiť si za vyššie výnosy. To sa ale bohužiaľ nedeje. Aktívni správcovia v drvivej väčšine prípadov zaostávajú za trhom.

Report 1a: Percentage of Funds Underperforming Their Benchmarks (Based on Absolute Return)

Fund Category	Comparison Index	1-Year (%)	3-Year (%)	5-Year (%)	10-Year (%)
Canadian Equity	S&P/TSX Composite Index	85.33	73.61	92.96	96.63
Canadian Focused Equity	50% S&P/TSX Composite Index + 25% S&P 500 (CAD) + 25% S&P EPAC LargeMidCap (CAD)	77.42	62.69	86.05	98.04
Canadian Dividend & Income Equity	S&P/TSX Canadian Dividend Aristocrats Index	94.34	76.27	93.94	88.06
Canadian Small-/Mid-Cap Equity	S&P/TSX Completion Index	70.59	70.59	71.79	76.19
U.S. Equity	S&P 500 (CAD)	75.69	96.03	92.36	97.56
International Equity	S&P EPAC LargeMidCap (CAD)	86.49	83.10	82.86	95.83
Global Equity	S&P Developed LargeMidCap (CAD)	89.55	94.14	93.70	97.60

Source: S&P Dow Jones Indices LLC, Fundata. Data for periods ending Dec. 31, 2023. Outperformance is based on equal-weighted fund counts. Index performance based on total return. Past performance is no guarantee of future results. Table is provided for illustrative purposes.

Navyše, mnohí z nich dnes investovanie ako tému **náročky komplikujú – aby si mohli vypýtať vyššiu odmenu** (a pôsobiť múdro). A pri pohľade do ich kuchyne následne človek zistí, že za ich "super-komplikovanou" investičnou stratégiou a poplatkom za nadvýnos častokrát v praxi stojí kombinácia nízkonákladových indexových fondov.

5. Investuj jednoducho

Keď som v roku 2010 začal svoju pracovnú kariéru, automaticky ma na HR prihlásili do tretieho piliera. V tom čase som nemal šajnu o čo konkrétne tam ide. Vedel som len, že tam smerujú moje peniaze priamo z výplaty, šéf k tomu niečo príhodi a vyberiem si to až na dôchodku.

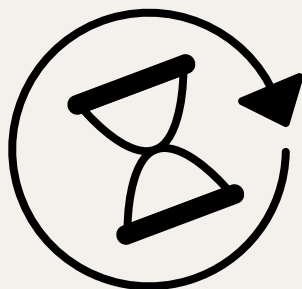
Úprimne priznávam, že mi to vtedy bolo úplne jedno – asi štandardný mindset 20 ročného chalana. Veď do dôchodku ešte ďaleko.

Mal som však aj šťastie. Vybrali mi **dynamický (neskôr indexový) fond**. Nemal som poňatia o tom, čo sa v ňom skrýva ani ako presne funguje. Príspevky mi tam chodili asi 4 roky. Aj som na to úprimne zabudol, keďže peniaze mi tam smerovali priamo z výplaty. Mimo moje zorné pole.

Výsledok? Od založenia som tam nespravil jedinú zmenu. Manuálne som tam neposlal ani euro. A dnes tam mám nasporenú 5-cifernú sumu, pričom **60% z nej tvorí samotný výnos**. Z celkovej sumy teda moje vklady spolu s vkladmi zamestnávateľa tvoria menej ako 40%.

Rozmenené na drobné, ja som tam z výplaty vložil okolo 20% z hodnoty účtu. Zostatok – viac ako 80% jeho hodnoty, je teda z môjho pohľadu výnos. Wow.

**NIE JE ŤAŽKÉ
INVESTOVAŤ.
ŤAŽKÉ JE ZOSTAŤ
ZAINVESTOVANÍ
30 ROKOV.**

15 tipov ako ušetriť

Hypotéka: Využi kvalitného a skúseného sprostredkovateľa. Ten pozná finty bánk, ich schvaľovacie procesy a aj to, ako ti nastaviť príjem. Každá banka má totiž iné pravidlá a rôzne výnimky. Ušetríš tisíce eur. Hovorím z vlastnej skúsenosti.

Nikdy si nekupuj **poistenie z banky**. Musí na ňom zarobiť banka aj poisťovňa.

V investovaní preferuj **nízko-nákladové indexové ETF riešenia** oproti podielovým fondom. Kvôli nižším poplatkom a možnosti nulových daní. Neplať štátu dobrovoľne viac, keď nemusíš.

V **treťom pilieri** (vrátane Európskeho dôchodku PEPP) si od zamestnávateľa načerpaj všetky príspevky do výšky toho tvojho. Ak vie zamestnávateľ prispieť aj viac ako ty – ešte lepšie. Získavaš tak obratom viac ako 100%-ný výnos

Využívaj rozumné **cash-back** schémy

Neplať za **žiadne** bankové účty

Nepozerám TV, Netflix ani Voyo. Šport sledujem na notebooku a keď potrebujem televízny kanál – nájdem ho zdarma **online**. Šetrím teda za TV, rôzne predplatné ako aj TV balíky

Nekupuj automaticky **nové** knihy. Pozri sa na swapy, do knižníc alebo na ebooky a keď ide o staré tituly – takmer všetky nájdeš online ako PDF

Obedy mám častokrát z domu. Občas si po ne aj peši zbehnem, keďže bývam cez cestu od práce

10 Máme doma stále iba **jedno auto**. S dieťaťom sa to asi zmení, ale predsa, keď sa potrebujeme obaja presunúť, voláme **Uber** – max 10x mesačne. Stále násobne menej ako leasing, benzín, PZP a servis ďalšieho vozidla. Plus garáž.

Radšej Uber Premium – osobný šofér. A neriešim ani parking

Ako hovorí aj známa štatistika: Súkromné vozidlo 95% času stojí v garáži.

 Založ si **tankovaciu kartu**

 Zbieraj **nalietané míle**. Osobne mám vďaka tomu za sebou už 2 spätočné lety do USA. Aj s manželkou. Business class. Úplne zdarma

 Snaž sa na Bookingu dosiahnuť úroveň Genius 3. Získaš skvelé **upgrady izieb zdarma**

 Ešte pred rokom som mal doma 34 oblekov na mieru, 42 kravát a k tomu 15 párov topánok (bez komentára..) Až nastal **výpredaj**. Dnes mi v šatníku visí ešte asi 10 oblekov a zopár topánok s kravatami. Niekomu som pomohol nahodiť sa na stužkovú a ja mám na oplátku vykrytý polrok na dôchodku. Alebo nový notebook keď bude treba

 Lojalita je pekná vec. Jasné, všetci máme svoje lovebandy, ale aj tak sa neboj občas **porovnať si konkurenciu** za podobne kvalitný produkt

Samozrejme, žiadny extrém nie je dobrý.

▪ Extrém 1: Nebuď držgroš ani asketický mních. Uvoľni sa.

▼ Extrém 2: Nemíňaj viac ako zarobiš.

 Princíp totiž zostáva stále rovnaký: **Čím menej minieš, tým viac ti zostane**. Čím viac ti zostane, tým si bohatší. A čím si bohatší, tým slobodnejším človekom si.

Už si dospelý. Tak buď zodpovedný.

Lebo inak nie si dospelý.

3 investičné rady pre navigáciu v každom počasí

Ak by sme dnes mali spísať **investičnú príručku pre začínajúcich investorov**, aké tri základné rady by obsahovala? Také, ktoré by boli **univerzálne** bez ohľadu na to, či na trhoch vládne býčie alebo medvedie sentiment, ekonomická expanzia alebo recesia.

Cieľom každého investora je zisk. Nikto predsa nenakupuje cenné papiere preto, aby ich neskôr predával za nižšiu cenu – možno s výnimkou obchodníkov zameraných na krátke pozície (tzv. shorting). Každopádne aj ich cieľom je realizovať profit.

Na dosiahnutie zisku je však potrebné vyhnúť sa viacerým chybám. A čo sa týka investičných prešľapov, pri bežných retailových investoroch sa v drvivej väčšine prípadov **opakujú tie isté príklady**.

Nižšie nájdeš tri pravidlá, ktoré stoja za úspechom dlhodobého investora **v akejkolvej dobe**.

Investičné pravidlo č. 1: Diverzifikuj

Aktuálna situácia na trhoch? Zvýšená volatilita a neisté prostredie nielen pre akcie, ale aj dlhopisy. Navyše tu máme zlato na historických maximách a kryptomeny s nepredvídateľným vývojom. K tomu ešte pridajme pestrý výber realitných investícií a desiatky rôznych alternatívnych investičných možností.

Ako sa v tom všetkom vyznať?

Ako povedal nositeľ Nobelovej ceny Harry Markowitz, **diverzifikácia** je v investovaní jediný “obed zadarmo” (tzv. free lunch). Je veľmi ľahké upadnúť do pasce prenasledovania minuloročných víťazov – či už ide to jednotlivé akciové tituly, indexy, sektory alebo regióny.

Najlepší výnos v minulom roku je nám sympatický a často veríme, že sa zopakuje aj v tom nasledujúcom. Trend predsa musí pokračovať!

Nedokážeme si predstaviť čo by sa mohlo pokaziť. Americké akcie dominovali svetu posledných 16 rokov. Je to predsa najväčšia ekonomika sveta. Spotrebiteľský raj. Čo by sa jej mohlo stať?

Napríklad politické rozhodnutia, ktoré vďaka clám obrátia ekonomické smerovanie USA naruby behom jedného týždňa.

Pričom takýchto príkladov existuje nekonečné veľa. Kto by si pred pár rokmi dokázal predstaviť, že prestaneme “googliť”? S príchodom AI nástrojov dnes čoraz viac ľudí obchádza Google a pri vyhľadávaní otvára rovno stránky umelej inteligencie. A kde je dnes taký Facebook? Aj jeho miesto už postupne nahrádzajú ďalšie sociálne siete.

Rovnako tak dnes vzhliadame k Amazonu či k Netflixu. Na prvý pohľad to vyzerá tak, ako by ich nič nemohlo zastaviť a zostanú tu s nami naveky. Budú však takí dominantní aj o pár rokov? Kto vie.

Dnes si možno nedokážeme predstaviť, čo by sa muselo stať aby takíto giganti začali svoj ústup. Ale je to bežná prax. **Aj tie najväčšie firmy v minulosti dosiahli svoj vrchol.** Niektoré skôr, iné neskôr. A nie vždy to bolo výsledkom chybných krokov z ich strany. Niekedy sa objavila kríza, recesia, alebo nový konkurent, ktorý prišiel s efektívnejším riešením toho istého problému. **Tabuľka víťazov sa preto v čase neustále mení.**

Riešením pre investora je teda diverzifikované portfólio, čo v praxi znamená nevsádzať veľkú časť kapitálu len na jednu kartu, jeden sektor či do jediného regiónu.

Ale namiesto toho **vlastniť širšie spektrum** navzájom vyvážených a korelovaných investičných nástrojov. Investor si tak zvyšuje šancu na dlhodobý úspech a zisk.

Pomôckou môžu byť tzv. periodické tabuľky návratnosti aktív, ktoré ukazujú, ako sa každý rok mení výkonnosť jednotlivých tried aktív.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	10 Years
REITs	2.4%	Small Cap 26.6%	EM 37.3%	Cash 1.7%	Large Cap 31.2%	Large Cap 18.3%	REITs 40.5%	Comdty 17.5%	Large Cap 26.2%	Large Cap 24.9%	Large Cap 13.0%
Large Cap	1.3%	Mid Cap 20.5%	Int'l Stocks 25.1%	Bonds 0.1%	REITs 28.9%	EM 17.0%	Comdty 31.1%	Cash 1.4%	Int'l Stocks 18.4%	Mid Cap 13.6%	Mid Cap 9.4%
Bonds	0.5%	Comdty 12.9%	Large Cap 21.7%	TIPS -1.4%	Mid Cap 25.8%	Mid Cap 13.5%	Large Cap 28.8%	EW -11.5%	Mid Cap 16.1%	Small Cap 8.6%	Small Cap 8.9%
Cash	-0.1%	Large Cap 12.0%	Mid Cap 15.9%	Large Cap -4.6%	Small Cap 22.6%	Small Cap 11.4%	Small Cap 26.8%	TIPS -12.2%	Small Cap 16.1%	EW 7.6%	EW 5.4%
Int'l Stocks	-1.0%	EM 10.9%	Small Cap 13.1%	REITs -6.0%	Int'l Stocks 22.0%	TIPS 10.8%	Mid Cap 24.5%	Bonds -13.0%	REITs 11.8%	EM 6.5%	Int'l Stocks 5.2%
TIPS	-1.8%	EW 10.0%	EW 12.6%	EW -7.2%	EM 18.2%	EW 7.8%	EW 16.3%	Mid Cap -13.3%	EW 10.2%	Comdty 5.6%	REITs 5.1%
Small Cap	-1.8%	REITs 8.6%	REITs 4.9%	Small Cap -8.6%	EW 17.5%	Int'l Stocks 7.6%	Int'l Stocks 11.5%	Int'l Stocks -14.4%	EM 9.0%	Cash 5.2%	EM 2.9%
Mid Cap	-2.5%	TIPS 4.7%	Bonds 3.6%	Mid Cap -11.3%	Bonds 8.5%	Bonds 7.5%	TIPS 5.7%	Small Cap -16.1%	Bonds 5.7%	REITs 4.8%	TIPS 2.1%
EW	-4.7%	Bonds 2.4%	TIPS 2.9%	Comdty -13.1%	TIPS 8.4%	Cash 0.4%	Cash -0.1%	Large Cap -18.2%	Cash 4.9%	Int'l Stocks 3.5%	Cash 1.6%
EM	-16.2%	Int'l Stocks 1.4%	Comdty 0.7%	Int'l Stocks -13.8%	Comdty 7.6%	Comdty -4.1%	Bonds -1.8%	EM -20.6%	TIPS 3.8%	TIPS 1.7%	Bonds 1.3%
Comdty	-28.2%	Cash 0.1%	Cash 0.7%	EM -15.3%	Cash 2.0%	REITs -4.6%	EM -3.6%	REITs -26.2%	Comdty -9.9%	Bonds 1.3%	Comdty 0.7%

Funds: EEM, VNQ, MDY, SPSM SPY, EFA, TIP, AGG, DJP, BIL

Asset Class Returns

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	YTD																
EM	79.0%	REIT	28.0%	REIT	8.3%	REIT	19.7%	REIT	38.8%	REIT	28.0%	REIT	2.8%	EM	37.8%	Cash	1.8%	Lg Cap	31.5%	Sm Cap	20.0%	REIT	41.3%	Cash	1.6%	Lg Cap	26.3%	Lg Cap	22.1%			
HY Bond	57.5%	Sm Cap	26.9%	HY Bond	7.8%	EM	18.6%	Lg Cap	32.4%	Lg Cap	13.7%	Lg Cap	1.4%	HY Bond	17.5%	HY Bond	25.6%	HY Bond	0.0%	REIT	28.7%	REIT	18.7%	EM	Lg Cap	28.7%	HY Bond	-11.2%	REIT	18.9%	EM	17.2%
Int'l Stk	32.3%	EM	19.2%	HY Bond	4.4%	Int'l Stk	23.3%	AA	6.9%	HY Bond	9.0%	Lg Cap	12.0%	Lg Cap	21.8%	HY Bond	-2.3%	Sm Cap	23.3%	Lg Cap	14.8%	Sm Cap	14.8%	HY Bond	-13.0%	HY Bond	16.9%	Sm Cap	16.9%	REIT	14.2%	
REIT	28.0%	HY Bond	Lg Cap	2.1%	Sm Cap	16.4%	AA	11.5%	HY Bond	6.0%	Cash	0.9%	EM	11.6%	Sm Cap	14.7%	REIT	-4.0%	Int'l Stk	22.7%	AA	11.3%	Int'l Stk	11.8%	Int'l Stk	-14.0%	HY Bond	13.5%	HY Bond	13.5%	Int'l Stk	13.5%
Sm Cap	27.2%	Lg Cap	15.1%	AA	0.3%	Lg Cap	16.9%	HY Bond	7.4%	Sm Cap	4.9%	Int'l Stk	0.4%	REIT	8.6%	AA	14.6%	HY Bond	4.4%	AA	18.9%	Int'l Stk	8.3%	AA	16.9%	AA	-16.5%	AA	12.8%	AA	11.4%	
Lg Cap	26.5%	AA	13.5%	Cash	0.1%	HY Bond	15.6%	REIT	2.9%	HY Bond	2.5%	AA	-1.3%	AA	7.2%	REIT	8.7%	AA	-5.6%	EM	18.9%	HY Bond	7.5%	HY Bond	5.4%	Lg Cap	16.1%	REIT	11.4%	Sm Cap	11.2%	
AA	24.6%	Int'l Stk	8.2%	Sm Cap	-4.2%	AA	12.2%	Cash	6.1%	Cash	0.0%	Sm Cap	-4.4%	HY Bond	2.7%	HY Bond	7.5%	Sm Cap	-11.9%	HY Bond	14.4%	HY Bond	6.1%	Cash	0.9%	EM	19.7%	EM	10.3%	HY Bond	8.0%	
HY Bond	5.9%	HY Bond	6.5%	Int'l Stk	-11.7%	HY Bond	2.9%	HY Bond	2.0%	EM	-1.8%	HY Bond	-4.6%	Int'l Stk	1.5%	HY Bond	3.5%	Int'l Stk	-13.4%	HY Bond	8.7%	Cash	8.6%	HY Bond	-1.5%	Sm Cap	20.4%	HY Bond	5.5%	HY Bond	4.5%	
Cash	0.1%	Cash	0.1%	EM	-18.2%	Cash	0.1%	EM	-2.3%	Int'l Stk	-4.5%	EM	-14.6%	Cash	0.3%	Cash	0.8%	EM	-14.3%	Cash	2.2%	REIT	5.1%	EM	-2.2%	REIT	-25.0%	Cash	3.1%	Cash	4.1%	

Abbr.	Asset Class - Index	Annual	Best	Worst
Lg Cap	Large Cap Stocks - S&P 500 Index	13.97%	32.4%	-16.1%
Sm Cap	Small Cap Stocks - Russell 2000 Index	11.20%	38.8%	-20.4%
Int'l Stk	International Developed Stocks - MSCI EAFE Index	7.44%	32.5%	-14.0%
EM	EM Stocks - MSCI Emerging Markets Index	6.93%	79.0%	-19.7%
REIT	REITs - FTSE NAREIT All Equity Index	10.86%	41.3%	-25.0%
HY Bond	High Grade Bonds - Bloomberg Barclays U.S. Agg Index	2.59%	8.7%	-13.0%
Lg Yld	High Yield Bonds - ICE BofA US High Yield Index	9.12%	37.5%	-11.2%
Cash	Cash - S&P U.S. Treasury Bill 0-3 Mth Index	0.85%	5.1%	0.0%
AA	Asset Allocation Portfolio*	7.51%	24.6%	-16.5%

Past performance does not guarantee future returns. The historical performance shows changes in market trends across several asset classes over the past fifteen years. Returns represent total annual returns (reinvestment of all distributions) and does not include fees and expenses. The investments you choose should reflect your financial goals and risk tolerance. For assistance, talk to a financial professional. All data are as of 9/30/24.
*Asset Allocation Portfolio is 15% large cap stocks, 15% international stocks, 10% small cap stocks, 10% emerging market stocks, 10% REITs, 40% high grade bonds, and annual rebalancing.

Investičné pravidlo č. 2: Drž sa plánu

Ak hľadáme svojho najväčšieho nepriateľa pri investovaní, stačí sa **pozrieť do zrkadla**. Napriek tomu, že sa investorom neustále pripomína, aby investovali pravidelne, bez časovania trhov, s jasnou a vopred stanovenou stratégiou, mnohí naďalej praktizujú úplne opačný prístup k riadeniu svojho portfólia.

Každý investor potrebuje jasne stanovený plán. A to ideálne v písomnej forme. Koľko investorov dnes vôbec netuší, akú dlhodobú stratégiu nasledujú so svojim portfóliom? Tá pritom môže znieť úplne jednoducho – napríklad *“pravidelné investovanie do nízkonákladových, široko diverzifikovaných indexových fondov s pravidelným rebalansingom a dokupovaním pri poklese trhu o každých 10%. A k tomu si každých 10 rokov prikúpiť 2-izbový investičný byt v okolí Bratislavy alebo Trenčína, jednu uncu zlata alebo barel ropy.”*

Výber konkrétnej stratégie je, samozrejme, už individuálny, keďže každý investor má svoj vlastný rizikový profil, priority a subjektívne preferencie.

Zmyslom investičnej stratégie je však snaha **získať kompas**. A vďaka nemu si udržať kurz aj v časoch, keď trhy ovládne neistota alebo dočasná panika. Krátkodobé pohyby trhov nikto nevie s určitosťou predpovedať, no historické údaje hovoria jasne: **akciové trhy rastú viac ako dvakrát častejšie, než klesajú**.

Šance na úspech sú teda štatisticky priaznivé – avšak iba vtedy, ak dokážeme zotrvať zainvestovaní aj počas trhových korekcií. **Jednoducho pokračovať ďalej v našej investičnej stratégii**.

Investičné pravidlo č. 3: Na poplatkoch záleží

Globálne akciové trhy majú za sebou od roku 2009 skvelé výsledky. Paradoxne, práve počas dobrých časov venujú investori poplatkom menej pozornosti ako počas kríz či recesíí.

Výskum spoločnosti Morningstar však jasne ukazuje, že **práve poplatky sú najlepším prediktorom budúcich výnosov**. Zjednodušene povedané, čím nižší poplatok, tým vyššia očakávaná návratnosť investície.

Pričom viaceré ďalšie analýzy akciových podielových fondov v porovnaní s ich ekvivalentmi v podobe indexových fondov túto hypotézu potvrdzujú. Indexové riešenia prekonávajú výkonnosť porovnateľných podielových fondov.

Platí teda jednoduchý vzorec: **Čím nižší poplatok, tým vyšší výnos.**

Nedostatočná úroveň diverzifikácie portfólia, neúspešný boj s vysokými poplatkami bez pridanej hodnoty a absencia jasnej stratégie – to sú tri základné výzvy, ktoré musí každý investor zvládnuť, aby mal šancu dlhodobo uspieť v dynamickom trhovom prostredí.

4 najväčšie mýty aktívneho investovania

Aktívna správa investícií je často vnímaná ako cesta k vyšším výnosom – veď stačí „poraziť trh“.

Lenže realita je **omnoho zložitejšia**. Mnoho populárnych tvrdení o výhodách aktívneho investovania sa pri bližšom skúmaní rozpadá. Tento blog si posvieti na **štyri najčastejšie mýty** a vysvetlí, prečo môže mať pasívny prístup v dlhodobom horizonte navrch.

Mýtus č. 1 – Musíš poraziť trh

Kto z nás by nechel dosahovať čo najvyššie výnosy pri čo najnižšom riziku? Tento cieľ sa často označuje ako „alfa“ – teda snaha získať vyšší výnos oproti ostatným investorom na trhu. Ak napríklad index S&P 500 dosiahne výnos 10% a my dosiahneme 12%, dokonca pri nižšej volatilitate, náš rizikovo upravený výnos bude veľkým úspechom.

Porazili sme trh.

Základnou otázkou však zostáva, **koľkí investori v skutočnosti potrebujú trh pravidelne porážať**. Samozrejme, je príjemné dosahovať výnos stabilne nad trhom, avšak za 15 rokov skúseností v investičnom sektore som ešte nestretol investora, ktorého dlhodobým cieľom by bolo porážať trh.

Drvivá väčšina investorov skôr túži dosiahnuť taký výnos, ktorý je v súlade s ich finančnými cieľmi. Čo zvyčajne znamená výnos, ktorý prekoná infláciu a zároveň ich nevystaví nadmernému riziku straty kapitálu.

A to, či pritom prekonajú trh, nemusí byť vôbec dôležité.

Ak je teda investičná stratégia nastavená v súlade s osobnými cieľmi investora, tzv. „alfa“ vôbec nie je nutná. V tomto zmysle je pre väčšinu investorov dôležitejšie dosahovať **nie maximálne, ale primerané výnosy.**

Je preto dôležité vytvárať si realistické očakávania a benchmarky – také, ktoré odrážajú finančné ciele investora, nie len výkon trhu.

Mýtus č. 2 – S indexom si len priemerný

Mnohí si myslia, že pasívni investori využívajúci indexové fondy dosahujú len priemerné trhové výnosy. To však nie je pravda. **Pasívni investori v skutočnosti patria medzi špičku.** Ako to?

Každoročné reporty SPIVA od S&P Dow Jones Indices to opakovane potvrdzujú – podľa najnovších údajov **až 90% aktívnych správcov nedokáže za posledných 15 rokov prekonať svoj benchmark S&P 500.**

Udržať si náskok pred trhom je pre aktívnych správcov extrémne náročné, najmä po započítaní si vyšších poplatkov za svoje služby. Mnohí musia navyše držať časť portfólia v hotovosti a častokrát ho zabezpečovať hedžovaním, čo znamená, že prostriedky od investorov u nich nie sú naplno zainvestované. Preto by nás vôbec nemalo prekvapiť, že aktívni manažéri za trhom výrazne zaostávajú.

Pasívny investor teda prostredníctvom trhového výnosu neberie žiadny priemer. Práve naopak – **patrí medzi horných 10%. Do najvyššej ligy.**

Inými slovami, pasívni investori majú oproti tým aktívnym oveľa lepšiu pozíciu na efektívne budovanie majetku v dlhodobom horizonte.

Mýtus č. 3 – Poplatky nie sú také dôležité

Počas svojej kariéry som opakovane videl, ako si správcovia za svoje služby účtujú oveľa viac ako je hodnota, ktorú svojim investorom prinášajú.

S príchodom internetu sa však informácie stali dostupnejšími a technológie zdemokratizovali aj svet investovania – vďaka čomu sa predražení správcovia konečne dostali pod tlak.

Pre ilustráciu si predstavme sumu 100.000 € zhodnocovanú ročným výnosom vo výške **6%**. Tá po rokoch narastie na **560.000 €**. Ak by sa však zhodnocovala s výnosom **8%** ročne, konečná suma by narástla až na takmer **1.000.000 €**. To je obrovský (takmer dvojnásobný) rozdiel – ktorý ukazuje, že **každé euro, ktoré necháme pracovať, významne zvyšuje náš profit.**

Ďalší príklad? Zoberme si podielový fond, ktorý si účtuje ročný poplatok vo výške **1,4%**, zatiaľ čo indexový fond bude stáť **0,6%**. Rozdiel **0,8%** sa na prvý pohľad možno nezdá veľký, avšak pri investícii 100.000 € s ročným výnosom 7% budeme mať po 30 rokoch nasporenú sumu, ktorá **bude o 21% nižšia – len kvôli vyššiemu poplatku**. Inými slovami, lacnejšie indexové riešenie nám môže s nižším poplatkom o 0,8% priniesť až 140.000 € navyše.

Navyše, ako spomínam v predchádzajúcom bode – až 90% aktívnych správcov nedokázalo za posledných 15 rokov prekonať benchmark S&P 500. Vyšší poplatok teda neprináša žiadnu protihodnotu vo forme vyššieho výnosu. Naopak, bezcitne si ukrojil aj z toho mála, čo sa nám podarilo zarobiť.

V investovaní platí, že z dlhodobého hľadiska máme dve istoty: **infláciu a poplatky**. Infláciu neovplyvníme, no máme plnú kontrolu nad tým, koľko zaplatíme na poplatkoch. Hoci mnohým investorom, najmä tým začínajúcim, môže dlhodobo pri správe majetku pomôcť rada od profesionála, **nemali by sa nechať zlákať mylnou predstavou, že vyšší poplatok automaticky znamená vyššiu kvalitu služby.**

Dnes už totiž existuje množstvo kvalitných nízkonákladových riešení, pri ktorých dostaneme vyššiu protihodnotu za menej peňazí. Rovnako si treba dávať pozor na správcov, ktorí sa prezentujú ako aktívni a účtujú si tak vyššiu odmenu, **no v skutočnosti iba kopírujú indexy.**

Tento rastúci trend z posledných rokov som si vo svete správy majetku všimol opakovane.

Mýtus č. 4 – Riziko vieme vždy kvantifikovať

Pojem rizika je v modernej finančnej teórii často nejasný a mätúci.

Tradičné učebnice ho zvyknú definovať výlučne cez štandardnú odchýlku a volatilitu. Takáto definícia však z viacerých dôvodov nie je presná:

- **Volatilita** nemusí byť vždy na škodu. V skutočnosti môže byť volatilita s pozitívnym sklonom (skewness) aj prínosná. Predstavme si portfólio, ktoré každý rok rastie o 20%, pričom občas poklesne o 5%. Nikto by sa na takýto investičný scenár nestožoval, aj keď z pohľadu štatistiky ide o výnos s vysokou volatilitou
- Mnohé formy poistenia majú prirodzene negatívny sklon (negative skewness) a znižujú tak výnosy, no bolo by zvláštne tvrdiť, že je kúpa poistenia automaticky vždy zlou stratégiou – aj keď poisťňa udalosť napokon nikdy nenastane

Skutočné riziko pre väčšinu investorov v praxi znamená, že nebudú mať k dispozícii dostatok kapitálu v čase, keď ho budú potrebovať. A tento problém vzniká najmä z dvoch dôvodov:

1. Riziko **straty kúpnej sily**
2. Riziko **trvalej straty kapitálu**

Riziko trvalej straty kapitálu nastáva vtedy, keď úspory klesnú a sme nútení realizovať stratu odpredajom našich pozícií. Riziko straty kúpnej sily zasa znamená, že naše úspory nedokážu držať krok s infláciou.

Každý investor vníma riziko inak. Preto by sme mali byť opatrní, ak sa ho snažíme zjednodušiť na jedno konkrétne číslo len preto, aby sme vytvorili všeobecný vzorec. Pri definovaní rizika je v skutočnosti potrebný oveľa individuálnejší a komplexnejší prístup.

**AK MÁŠ 25 ROKOV
A ŽIADNE PENIAZE,
MÔŽE TO BYŤ SMOLA.
AK MÁŠ ALE 35 ROKOV
A ŽIADNE PENIAZE,
TO UŽ SMOLA NIE JE.**

Šetriť nestačí

- Priemerný príjem: **1.500€**.
- Dĺžka kariéry: **40 rokov** (25–65 rokov).
- Celkovo zarobené počas života: **720.000€**
- 85% z toho sa **minie** ❌
- 15% sa **usporí** 🍪

Nasporená suma po 40 rokoch: **108.000 €**

Toto je majetok priemerného Slováka za celý život, ak si bude celý čas odkladať 15% z príjmu. Hodnotu bytu nepočítam. Niekde bývať musíš.

Možno sa dobre oženíš/vydaš. Možno niečo zdedíš. Niečo ukradneš. Možno nie.

OK, poďme ďalej:

- Priemerná dĺžka života na dôchodku: **20 rokov**
- $108.000 / 20 \text{ rokov} / 12 \text{ mesiacov} = \text{dôchodok } \mathbf{450€ \text{ mesačne}}$.

Ak neinvestuješ, na dôchodku si teda s nasporenou sumou 108.000€ prílepíš o 450€ mesačne.

A teraz si predstav, že tých 15% príjmu (225€) budeš po dobu 40 rokov investovať s priemerným výnosom 8% ročne.

O 40 rokov ideš na dôchodok so sumou **730.000€**. To už robí takmer **3.000€ mesačne**.

Infláciu si pripočítaj, keď chceš. Aj keď rast príjmu rovno minieš v obchode za vyššie ceny.

Ako vidíš – šetriť nestačí. Je potrebné investovať.

A man with a beard, wearing a white t-shirt, light-colored trousers, and white sneakers, is walking towards the camera on a city sidewalk. To his left is a large, colorful floral display in a decorative cart. The background shows a city street with tall buildings, a blue sky, and a bus. A red banner with white text is overlaid on the left side of the image.

450 €

3.000 €

Ako premýšľajú bohatí?

26 rokov spovedal bohatých kapitalistov v USA. Následne spísal 100 myšlienok ➔ **100 rozdielov v myslení medzi strednou triedou a bohatými.** Tolko k legendárnemu dielu Steva Siebolda.

10 myšlienok, ktoré z tejto knihy najviac zaujali mňa, nájdeš nižšie.

Ako potvrdzuje aj samotný autor, nie je tajomstvom, že za dlhodobým úspechom človeka stojí v prvom rade **jeho vlastná hlava** 🧠

1

CHCÚ VIAC ZARABIŤ. NIELEN VIAC UŠETRIŤ.

Svoju energiu smerujú k **vyšším príjmom**.
Počas kríz nakupujú – zatiaľ čo nemajetní
v strese predávajú.

Poháňa ich **hojnosť**. Nie **strach**.

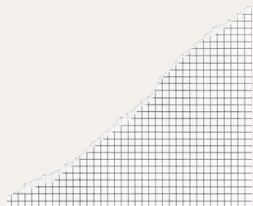

2

PREMÝŠĽAJÚ O PENIAZOCH EXPONENCIÁLNE, NIE LINEÁRNE.

Nemajetní menia čas za peniaze. 24 hodín
denne je teda pre nich maximum času, kedy
môžu zarábať. **Lineárny čas.**

Bohatí vedia, že peniaze je možné **násobiť**.

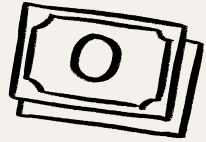

3

VERIA, ŽE K BOHATSTVU TREBA PÁKU. NIELEN TVRDÚ PRÁCU.

Ak by bola tvrdá práca receptom,
každý robotník by bol bohatý.

Možnosti páky? **Kapitál, ľudia** alebo **distribúcia**.

4

VEDIA, ŽE PENIAZE NIE SÚ ZLO. CHUDOBA ÁNO.

Najlepšia vec ako pomôcť chudobným,
je byť jedným z nich.

- Ayn Rand

5

VEDIA, ŽE NIKTO NEPRÍDE.

Nemajetní čakajú na pomoc z vonku. Či už ide
o zdravie, súcit verejnosti alebo majetok.

Fungujú na vzorci **pasívneho vyčkávania**.

Ich záchrancom môže byť Boh, vláda,
šéf alebo partner.

Bohatí vedia, že **nikto nepríde**.

6

VERIA V SEBESTAČNOSŤ.

Nemajetní veria, že ľudia bohatnú iba vďaka šťastiu či iným výhodám. Preto považujú za spravodlivé deliť ich majetok medzi tých, ktorí majú menej. Táto socialistická filozofia je zakorenená v presvedčení, že každý je **ochrancom svojho súdruha**.

Bohatí veria, že každý v ekonomike voľného trhu **má príležitosť zbohatnúť**. Nepadajú do role **súdruha**.

7

SNÍVAJÚ O BUDÚCNOSTI.

Netúžia po starých dobrých časoch.

Sú orientovaní na **budúcnosť**.

Oceňujú minulosť a učia sa z nej, no žijú v prítomnosti a snívajú o lepších zajtrajškoch.

8

CHCÚ VYHRAŤ, NIE NEPREHRAŤ.

9

KLADÚ SI VYSOKÉ CIELE,
ABY MALI PALIVO ÍŠŤ VPRED.

10

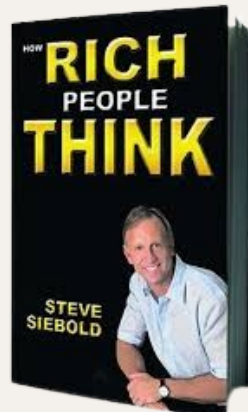
ODOVZDÁVAJÚ SVOJIM POTOMKOM
SVOJE NEOBMEDZENÉ PRESVEDČENIA.

Prenos dôvery z rodiča
na dieťa. Máš všetko, čo
potrebuješ, aby si dosiahol
úspech. **Dokážeš to.**

Zdroj: Steve Siebold

P.S. Nevieť si pomôcť, no posledné roky čím ďalej tým viac "bránim" kapitalizmus. Vnímam, že je na tom dnes veľmi podobne ako demokracia – treba ho neustále ochraňovať. A to najmä kvôli povahe väčšiny populácie, ktorá časom stále postupne inklinuje k naoko jednoduchším a pohodlnejším systémom.

V ktorých sa o nás postará veľký líder (diktátor) a rozdelí nám všetkým rovným dielom.

Ako však hovorí stará múdrosť: Ak zajtra ráno rozdelíme všetkým ľuďom peniaze rovným dielom, cez víkend sa zase objavia miliónári a bezdomovci.

Sčasti aj preto majú peniaze zlú povest' najmä u ľudí, ktorí ich nemajú.

Záverom

Gratulujem, dostal si sa až na koniec.

Verím, že tento ti e-book priniesol hodnotné informácie ako aj inšpiráciu pre tvoje ďalšie kroky vo svete investovania.

Ak si počas čítania narazil na dodatočné otázky alebo potrebuješ niečo upresniť, neváhaj ma kontaktovať na podpora@borisjankovsky.sk.

Mnohé z tém, ktoré som tu načrtoľ, rozoberám podrobnejšie na svojom blogu www.borisjankovsky.sk kde pravidelne uverejňujem nové články. Zanechaj tam svoj odber a o dozvieš sa o nich vždy medzi prvými. Rovnako pôsobím ako extrený autor pre investičný web Fondshop.cz (moje články nájdeš [tu](#)).

Ďalšie investičné komentáre nájdeš aj na mojom [LinkedIn](#) profile.

Ako som spomenul v úvode – ak ti tento e-book pomohol, budem rád, ak ho pošleš ďalej – niekomu, kto sa práve rozhoduje ako ďalej s vlastnými financiami. A možno nevie ako začať.

Lebo čím viac ľudí prevezme správnu kontrolu nad svojimi peniazmi, tým slobodnejšiu a sebavedomejšiu spoločnosť budeme mať.

Prajem veľa rozumných rozhodnutí.

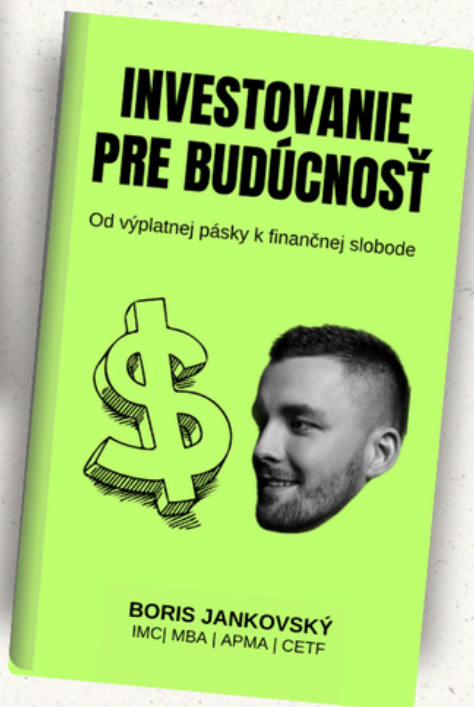
Boris

**Disclaimer: Myslím, že tu žiadne konkrétne investičné tipy nedávam. Predsa len, ak si nejaké našiel, nejedná sa o investičné poradenstvo, investičné odporúčania ani investičné rady, ale iba o môj komentár. Minulá výkonnosť sa nemusí zopakovať.*

Trade Made, s.r.o. IČO: 46946870, RegFAP v NBS: 283958 (viazaný investičný agent)

NEPREHLIADNI MOJE PREDCHÁDZAJÚCE E-BOOKY

STIAHNI SI ICH ZDARMA

↑
*praktické
rady*

borisjankovsky.sk/e-book

PRIDAJ SA K VIAC AKO 4.000 ODBERATEĽOM

www.borisjankovsky.sk

Prihlásením sa na odber
automaticky získaš **zľavu 15%**
na moju pripravovanú knihu.

(odberatelia obdržia zľavu automaticky mailom)